

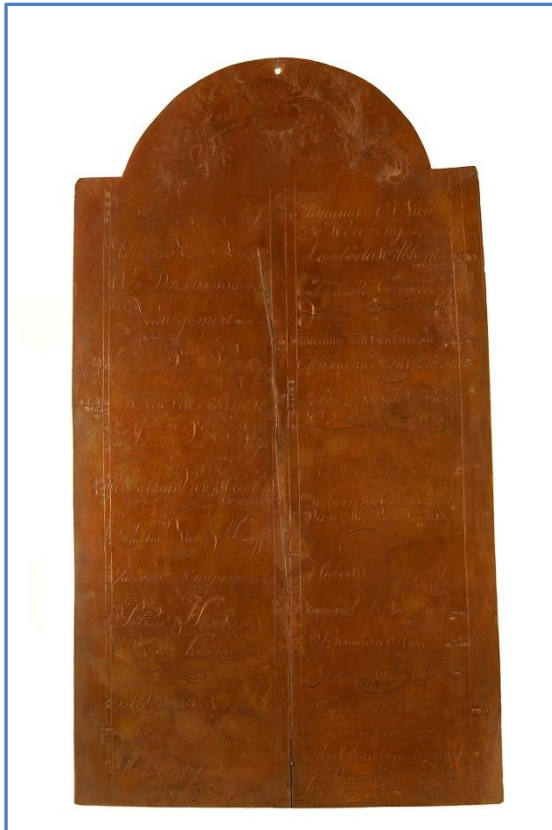
XIIIb1 Goudsmid **Jacobus van Haaff** (1751-1785)

Jacobus van Haaff, werd RK gedoopt te Megen op donderdag 2 dec. 1751. Doopheffers waren R.D Joannes Henricus van Haaff. en Anna Catharina Brassart (Bresser). Jacobus wordt mr. zilversmid en hij overlijdt op 33 jarige leeftijd op donderdag 17 nov. 1785. Hij werd begraven te Den Bosch op maandag 21 nov. 1785. Jacobus is poorter van den Bosch komende uit Arnhem.

Zijn ondertrouw vindt plaats te Den Bosch op zondag 11 juni 1780 en hij trouwt voor de wet op zondag 25 juni 1780 met **Maria SCHASEBARGH**, dochter van Bernardus Schasebargh en Joanna Valkenhoff. Zij werd RK gedoopt te Den Bosch op woensdag

29 nov. 1741. Haar doopheffers waren: Joannes van den Bogaart en Elizabeth Valkenhoff. Ze overlijdt op 63 jarige leeftijd te Den Bosch op dinsdag 11 dec. 1804 en werd begraven te Den Bosch in de St. Jan op zaterdag 15 dec. 1804.

Deze Jacobus van Haaff is broer van de beruchte Megense pastoor Gerardus van Haaff en samen met de tweede broer, Michiel zijn ze volle neven van hun Heerroom; de Schaijkse pastoor Joannes Henricus van Haaff en "onze" brouwer en herbergier Wilhelmus van Haaff.

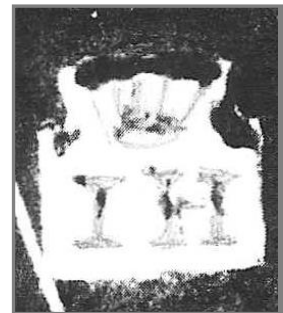

Goud- en zilversmid.

Jacobus komt waarschijnlijk in 1766 – al op 15-jarige leeftijd- in Amsterdam aan om opgeleid te worden tot goud- en zilversmid. Na een leerperiode van zes jaar te Amsterdam wordt hij daar omstreeks 1772 gezet. Rond deze periode, als de gezet-status was verworven, werd het tijd om te trouwen.

Bij Jacobus duurde dit echter nog tot het jaar 1780.

Hij wordt op 28 juli 1779 voor het eerst vermeld in het Bossche gilde van goud- en zilversmeden, waarbij hij verklaarde zes jaar in Amsterdam het vak te hebben geleerd, waarna hij in diezelfde stad nog zeven jaar werkte als gezet. Als keur voert hij de gekroonde letters IH. Bij zijn inschrijving als poorter van Den Bosch staat vermeld dat hij uit Arnhem kwam. Hij vertoeft hier kennelijk even tussen Amsterdam en Den Bosch. Voor zover bekend is er van Jacobus geen zilver- of goudwerk bewaard gebleven.

1769 Op 1 juli, als Jacobus 18 jaar oud is en dus in Amsterdam woont, overlijdt zijn vader Petrus van Haaff te Schaijk.

1778 Op 19 november is er een vergadering van geërfden waarin het overlijden wordt medegedeeld van de heer Bernardus Schaseberg (vader van de latere echtgenote van Jacobus) in leven penningmeester van de polder Ham en Rijskampen. Uit de voornaamste geërfden zal iemand anders in die functie moeten worden benoemd en aangesteld. Gekozen is Alex Lion van der Niepoort.

1779 Boedelverdeling van 9 juli 1779 opgemaakt door notaris Joh. Versfelt te 's Hertogenbosch van Bernardus Schasebarch, de schoonvader van Jacobus. Hierbij wordt ook genoemd Johannes Hendrikus de Faust die gehuwd is met Adriana Schasebarch; de zus van Maria.

(Helaas levert het testament van dit echtpaar Faust-Schasebarch geen verdere relevante familie-informatie op.)

Op 20 juli 1779 verscheen *Johannes van den Bogaard inwonende borger dezer stad, gemagtigde van Maria Schasebarg, meerderjarige dogter in procuratie voor Jan Versfelt notaris en getuijgen de 9 juli 1779 binnen deze stad gepasseert ende met hem de Heer Johan Hendrik de Faust man en momboir van vrouwe Adriana de Schasebarg, in garnizoen tot Amersfoort, huijs en erve staande en gelegen binnen deze stad omtrent de Weversplaats bij den berenbijt nevens het huijs van Peter van Helmont en nevens het wapen van Engeland strekkende voor van de gemeene straat agterwaarts met eenen uijtgang op de Walle, haar aangekomen door dood van Bernardus Schasebarg haren vader transport Cornelis Martens mede woonagtig alhier die voor zig zelve compareert en zo groot en kleijn als dien gront gebuur chijns daaruit jaarl. aan de Domainen mogte gaan: mitsgaders s' Lands en stads lasten, kommeren en servituten daar toe soo van Ouds regt als gewoonte wegen te onderhouden staande, datum den twintigsten julij 1700 negen en seventig. Was getekend Johannes van den Bogert. Koopsom is f 452.2.3.*

Jacobus van Haaff als man en voogd van Maria Schaseberg, wonende te 's Hertogenbosch verkoopt aan Piet Steenbakkers wonend te Deuteren een huis met land gelegen te Deuteren. Belenders: Arnoldus Schuurmans, de kinderen Markgraaff en Johannes de Weerd. Dit transport is in zijn bezit gekomen door deling met N.N. de Faust voor een notaris te 's Hertogenbosch d.d. 20.7.1779 (Zie ook 1782!)

Familie Schasebargh.

Door overlijden van Bernardus Schaseberg de vader van zijn toekomstige bruid Maria Schaseberg in november 1778, krijgen we een inkijkje in de familie van Maria. Op 9 juli 1779 wordt door de notaris een stuk opgemaakt betreffende de boedelverdeling. Hieruit zou afgeleid kunnen worden dat de moeder van Maria ook niet meer leeft.

We zien dat haar zuster Adriana is gehuwd met de in Amersfoort in garnizoen liggende Heer Johan Hendrik de Faust. Beide dochters erven op 20 juli 1779 de opbrengst van de verkoop van een huis aan de Weverplaats (ruim 450,-). Vervolgens vindt dezelfde dag (dus ook op 20 juli) de verkoop plaats van een huis met land in Deuteren. Hierbij vertolkt Jacobus de rol van man en voogd van Maria. Dit is vreemd, want het jonge paar trouwt pas (voor de wet) in juni 1780. Het zou kunnen dat ze een jaar eerder voor de kerk zijn getrouwd. De 28^e juli verzoekt Jacobus toe te mogen treden tot het Goud- en zilversmedengilde van Den Bosch. Gevolg hiervan is, dat waarschijnlijk op verzoek van het gilde of de stad, schepenen van Megen een ontlastbrief afgeven waarin staat dat bij armlastigheid Jacobus door de stad Megen zal worden onderhouden.

Vergadering van goud- en zilversmeden van 28 juli 1779.

Door de voorzittende keurmeester Wynand Gerven aan de vergadering voorgesteld dat sig ten sijnen huijssen vervoegt hadde sekere Jacobus van Haaff geboortig uijt de stad en Graafschap Megen de welk sig heeft aangegeven om als meester onder het goud- en zilversmedengilde geaccepteerd te mogen worden.

Waarop de vergadering van Haaff heeft binnen gevraagt om er te beweijsen synner leerbrief te vertonen die denzelve dadelijk heeft overgegeven en daaruit gesien van het leerjaren gestaan te hebben onder Johannes Pluymers meester gouddraadwerker binnen de stad Amsterdam en bovendien bij denzelve nog seven jaren als gesel gevrogt heeft soo als uijt de voorn. attestatie gebleken is.

En is agtervolgens door de vergadering aan de voorn. van Haaff voorgesteld dese conditie.

Eerstelijk waarin zijn preuve staat te maken geantwoord heeft als goudraadwerker, soo is hem het silver model verthoont en den Eed hem naarder sal verklaaren ter plaatse en ten bijsijn daar sulckx sal moeten ververdigt worden.

Ten tweede dat de voorn. preuve als dan gedaan sijnde door de vergadering niet sal of conne opgenoemen worden dan ten blijken al voornen het borggerregt verkregen te hebben.

Is alsnog ten besluit aan de vergadering voor gebragt dat ter kleijnen abuijsjes bij het aanseggen van de vergaderingen van nieuwe meesters sijn begaan dat die schellingen enige tijd door het gilde sijn betaald geworden.

Ontlastbrief d.d. 5 aug. 1779

Schepenen der stad Megen doen kont en certificeeren dat toonder deses Jacobus van Haaff een wettig ingeboren jongman der stad te goeder naam en faam bekend staand, van eerlijke en deugdzame ouders geboortig, voornemens zich mettertijd elders te vestigen. Reden waarom voornoemde schepenen, Drost, pastoor, armenmeester aan alle diegene waaraan deze verthoont worde, dat ingeval voornoemde van Haaff te eniger tijd 't welke God verhoede tot armoede mogt komen te vervallen, toch naar proportie door de stad zal worden onderhouden. Bovengenoemde schepenen verbinden sig hierbij.

Poorter

Op 11 aug. 1779 wordt Jacobus van Haaff dus poorter van de stad 's Hertogenbosch. Op die dag legt hij ook de eed af bij het gilde. Een dag later presenteert hij zijn proeve van bekwaamheid; een gouden boekenslot. Tussen Amsterdam en den Bosch heeft hij waarschijnlijk een korte tijd in Schaijk en Arnhem gewoond. Mogelijk was dat bij zijn Heerroom Johannes Henricus van Haaff die daar op dat moment pastoor is. Deze "Schaijkse" vermelding wordt bij zijn ondertrouw gemaakt. Interessant is om te onderzoeken in hoeverre er in Amsterdam nog iets te vinden is betreffende zijn 13-jarige leer- en gezellentijd o.a. bij de goud- en zilversmid meester Joannes Pluymers. In Den Bosch neemt hij na toelating tot het gilde zijn intrek in een pand aan de St. Jorisstraat.

Gildivergadering d.d. 12 aug. 1779. Door Confrater Greven aan de vergadering gecommuniceert als dat hem het gouden boekslot ter hand gestelt is en ververdigt door den meester Jacobus van Haaff in presentie van den Eed. ten huijsen hem aangewesen van Confr. A. Bruyns, als sijnde meede de keurkamer van voorn. gilde. So is achtervolgens de voorgeschreve preuve ter examinatie aan ijder presente leden overgegeven en volgens model zeer wel accorderende, soo datte met volle stemmen van de vergadering is voor goet verklaart waarop Jacobus van Haaff als gildebroeder is geadmitteerd en als meester gefelisteerd. Wij uts. huijs en erve staande en gelegen binnen deze stad in St. Jorisstraat gemerkt (Littera F Nr.227) nevens erven van de Heer van Ruelo ex uno et alio strekkende voor van de gemeene straate agterwaarts tot op erve van de Heer

*Abraham Huberts, welk huijs en erve den deurwaarder hadde verkogt aan **de Heer Jan Hendrik de Faust capitijn ten dienste dezer Lande** voor de somme van agt hondert tagtich gulden de slagen daarinne gerekent omme daar aan te verhalen de ordinaire 's Lands verpondingen tot drie guldens over het jaar 1700 agt en seventich Datum den vijftienden October 1700 negen en seventich.*

Den 26 okt. 1779 *Op heden den zes en twintigsten october 1700 negen en seventigh, compareerde voor mij Johan Versfelt, notaris bij den Ed. Mogenden Rade en Leenhove van Brabant en Lande van Overmazen in 's Gravenhage, gesereerd en geadmitteerd binnen deze hoofdstad 's Hertogenbosch residerende in praesentio van de nagenoemden getuijgens, de Heer Jacobus van Haaff woonagtig alhier als schuldenaar principaal en den Weleerwaarden Heer Johannes Hend. van Haaff, pastor te Schaijk, tans alhier present als borge en medeschuldenaar principaal en mitsdien renuntiërende van de Beneficien ordinis et excussionis van de effecte van dien zig onderrecht houdende de welke bekende wel en deugdelijk schuldig te zijn, ieder in solidum aan en ten behoeven van Juffrouw Maria Schasebargh woonagtig alhier off de wettige houder deses eene capitale somme van duijzend guldens, iedere gulden gerekent tegen twintig stuyvers het stuk spruijgende deze schult ter zake van pure geleende penninge en bij den eerste comparant (zoals verklaarde) den laatsten penning met den eersten te hebben ontvangen, renuntiërende mitsdien van d'exceptie van onaangetelde gelden, belovende de comparanten de voorn. somme van duijzend gulden aan de creditrice intrest te zullen betalen, geconvenieerd tot drie gulden tien stuijvers pro cento in het jaar, zo lang die somme of restant van dien onder hem zal blijven, terwijl het aan een iegelijk oft over en weder zal vrij staan om voors. capitaal terug te eijschen oft aff te lossen ... met een daaraan verbonden opzegtermijn. Verder worden alleen nog de voorwaarden en condities genoemd m.b.t. deze obligatie.*

Deze lening van f 1000,- aan zijn toekomstige vrouw (!) wordt aangegaan en ondertekend door Jacobus van Haaff en zijn Heerroom Joannes Henricus van Haaff, pastoor te Schaijk als borg en beiden hoofdelijk aansprakelijk. Hierover wordt f 35,- jaarlijks als rente betaald. Kennelijk is het voldoende dat de pastoor zich persoonlijk borg stelt, omdat verder geen onderpand als borg wordt genoemd.

1779 Op 1 nov. wordt Johannes Baptist van Vught als leerling van Jacobus opgenomen. Hiervoor is hij het gilde f 12.0.0 verschuldigd. Uit de gilderekening van 29 november 1779 blijkt: *Ontvangen van Confr. van Haaff zijn meesterregt als voorn. ter somma van f 40.16.0. Ontvangen van Confr. Jacobus van Haaff voor vier stalen zijnde twee goude en twee silvere met de verhoging volgens Resolutie f 4.9.8.* Op 30 nov. 1779 ondertekent Jacobus van Haaff mede de jaarrekening van het gilde. (Als laatste van de ondertekenende meesters).

1780 Op 11 januari wordt in het reglement van orde van het goud- en zilversmedengilde bepaald, *dat de sociëteit van het Goud en Zilversmits Gilde binnen de Hoofdstad 's Hertogenbosch bij 't aangaan van een huwelijk zig bij ondertekening deses verbonden hebben sig te reguliren.*

Huwelijk en testament.

Op 25 juni 1780 huwt Jacobus dan eindelijk op 28-jarige leeftijd te 's Hertogenbosch met Maria Schaseberge. Zoals al eerder geschetst lijkt hij al een jaar eerder te zijn gehuwd, maar ik denk dat het om een datumverwisseling gaat. Ook in okt. 1779 zijn ze nog niet getrouwd gezien de tekst van de obligatie van f 1000,-. Krap een maand later maken zij samen *uijt eene zonderlinge liefde, die de een, d'andere is toedragende*, hun testament op, waarbij de langstlevende erft. Na dood van de

langstlevende zal de erfenis in twee (familie) delen worden gesplitst. Mochten zij kinderloos blijven dan is er een bijzondere plaats ingeruimd voor nichtje Anna Margaretha Elisabeth Faust.

Ze houden beiden de mogelijkheid open om wijzigingen aan te brengen (met briefjes of anders) als dit maar op schrift was gesteld en door beiden ondertekend.

Jacobus van Haaff J.M. geb. te Megen en laetst gewoont hebbende te Schaijck, thans alhier treedt in het huwelijk met Maria Schasebargh J.D. en wonende alhier.

Pieter Valkenhoff verklaert dat bruidegom en bruid ouderloos sijn. Vermits den bruidegom alhier poorter is geworden, is van hem geen ontlastbrief gevegt. Bruidegom en bruid verklaeren beijden roomsch te sijn geboren, gedoopt en opgevoed.

Van 1 juli 1780 tot 12 aug. 1780 is Gradus Valkenhoff voor korte duur bij zijn aangetrouwde oom Jacobus van Haaff in de leer. Voor hem moest f 12.0.0 leergeld aan het gilde worden afgedragen. In de jaarrekening wordt in de kantlijn vermeld dat hij 30 nov. het gilde al weer heeft verlaten.

Op 2 juli 1780 huwt de zuster van Jacobus; Anna Maria van Haaff met Petrus Valkenhoff. *Met attestatie van Schaijck*. Het betreft hier zeker familie van de moeder van Maria Schasebargh.

Evenals haar broer Jacobus komt Anna Maria dus ook naar den Bosch vanuit Schaijk. Haar huwelijk is een kort leven beschoren, want haar echtgenoot Petrus Valkenhoff overlijdt zes jaar later, op 29 april 1786 te 's Hertogenbosch.

Op heden den elfden juli 1780, compareerde voor mij Johan Versfelt, notaris bij den Ed. Mogenden Rade en Leenhove van Braband en Lande van Overmazen in 's Gravenhage gecreërd en geadmitteerd binnen deze hoofdstad 's Hertogenbosch residerende in praesentio van de nagenoemde getuijgens, de Heer Jacobus van Haaff, goud en silversmit en Meuffrouw Maria Schasebargh echtelieden, wonende binnen deze stadt mij notaris bekend en volkomen in staat om te kunnen testeren zo mij notaris en getuijgens was blijkende, te kennen gevende dat zij over hunne na te latene goederen wilden disponeren en doende zulks bij dezen, uijt vrijen wille, ongedwongen en zonder opmakinge of misleijdinge van ijemande.

Bevelende de comparanten vooraf hunne ziele aan God hunne schepper en der zelve lichamen ter aarde door eene ordentelijke begrafenis die zij testateuren willen en begeren dat der wijzen zal gedaan worden, zoals zij comparanten elkanderen hebben verzogt dat naar het afsterven van de eerste van hun beijden door de langstlevende zoude geschieden.

Bij dezen te niet doende, alle voorgaande testamenten, codicillen, donatien, of enige andere makinge van uijterste wille, niet willende dat enige van dien effect zullen sorteren. Maar van nieuws disponerende over alle hunne wederseijdsche goederen en dien zij met de dood zullen ontruijmen, zo erflijken als gereden, actien en pretensien gene soorten van dien uijtgescheijden.

Zo maakt en legateerd de comparante na dood van de testatrice, en wel 't zij er uijt hun testateuren egtverbintnisse wettig kind of kinderen zijn voortgesproten en bij elkaar hebben verwekt, dan wel niet evenswel, aan Anna Margareta Elisabeth Faust, doghter van Jan Hendrik Faust en Adriana Schasebargh ene obligatie, groot in kapitaal twee honderd guldens ten interest van drie en half pro cento, zijnde een schepenschultbrief geleverd bij Cornelis Maartens in dato 20 juli 1779 ofte andersints de waarde van dezelve tot het kapitaal uijt te reiken naar zes maanden van 't overlijden der testatrice.

Item maken en legateren de testateuren aan dezelve Anna Margareta Elisabeth Faust ingevalle zij bij elkanderen in dit hun huwelijk geene kinderen hebben verwekt, alle klederen en ciraden tot haar testatrices lijve behoord hebbende, mede in die gevalle uijt te

reiken binnen zes maanden na haare overlijden.

En verklaarden de comparanten voorts uijt eene zonderlinge liefden, die den een, d'andere is toedragende over en weder en dus den eerststervende, den langstlevende van beijde te benoemen en aan te stellen tot de eerststervendes gehele en universele erfgenaam in alle de goederen, van wat naam of conditie die ook mogten sijn, die de eerststervende zal nalaten en welke door hun tezaam sijn geposideert geweest om daar mede te doen en handelen naar langstlevendes vrijen wille en inzonderheijd om over en met des langstlevendes goederen zodanig te disponeren als zal goedvinden, renuntierende de comparanten over zulks van het Recht van Devolutie ten aanzien van des langstlevendes goederen alhier gebruikelijk, niet willende dat den Recht van enigen kracht nog uijtwerking zal weren.

Onverminderd nochtans ende gereserveerd aan het kind of kinderen in dit hun huwelijk te verwekken hetzelve of hun legitieme portie volgens ordre van Rechte te competeren.

En wanneer het God gelieve en zal gebeuren dat zij testateuren bij elkanderen kind of kinderen zullen procreeren zo willen en begeren zij, dat het voorst legaat aan Anna Margareta Elisabeth Faust met opzichte tot de gemaakte oft gelegateerde obligatie van twee honderd guldens ofte de waarde van dien, altijd stand zal grijpen, maar opzigtelijk tot des testatrices gemaakte klederen en ciraaden tot haare lijve gehorende, zal gehouden worden als niet gelegateerd nog in deze ware geinsereert.

Dat dan ook de langstlevende van den comparanten zal verplicht sijn, om alle hun nagelatene goederen te blijven behouden ter tochten en het erfregt te laten aan hunne voorseijde kind of kinderen.

En bij aldien er uijt hun huwelijk geene kinderen voortspruijten oft bij den ander zullen verwekken, zo zij hun comparantens wille en begeren, dat na dood van de langstlevende van beijden, hunne boedel en nalatenschap gelijk die alsdan zal bevonden worden (en na dat voornoemd legaat daar uijt zal sijn betaald) twee zijden zal hebben; dus wederseijds de gerechte helft met vollen recht van institutie.

Behoudende de testateuren weijders aan zig de magt en facultejt om dit hun testament ten allen tijden te kunnen en te mogen veranderen, vermeederen en verminderen, en gehelijk te niet te doen, mitsgaders verders al zulke legaten en praelegaten te maken als zullen goedvinden begerende daarom dat alle zodanige briefjens die na de dood van de eersten verder van beijden gevonden zullen worden en welke door beijden onderteijkend sijn, van alzulken kragt en effect zullen wezen mitsgaders moeten gehouden worden evenals of die hierinne van woord tot woord waren geinsereert.

Al hetwelk de comparanten klaar en duidelijk voorgelezen mitsgaders door hun zo zij zijden wel verstaan te wezen en verklaarden dat al hetzelve was hun laatsten en uijtersten wille begerende dat hetzelve in alle pointen en delen zal nagekomen worden, 't zij als testament, kodicil of enige andere soorte van uijterste wille, en zo als hetzelve het best naar Rechte zal kunnen bestaan. Aldus dit testament opgezecht en verleden binnen de hoofdstad 's Hertogenbosch op dato als in het hoofd vermeld ter praesentie van Isaaq Hermanus Versfelt en Francis Hamble beijde als getuijgen hiertoe verzogt.

Was getekend: Jacobus van Haaff en M. Schasebargh nu van Haaff.

1780-1782 Jacobus van Haaff ondertekent mede de jaarekening van het gilde. Leerling Hendrik Cornelis van de Ven is bij hem in de leer vanaf 9 mei 1781. Hiervoor wordt als van ouds f 12.0.0 aan het gilde afgedragen.

1781 (Op 18 april). Vernieuwing van een schuldbekentenis gepasseerd voor notaris Hendrik Jan van de Pavort te 's-Hertogenbosch op 18-04-1781. Hierin staat vermeld dat Jacobus van Haaff en Maria Schaseberg echtelieden 1000 gulden schuldig zijn aan Johan Willem van den Bongaart, koopman te 's-Hertogenbosch. Deze handelt als executeur testamentair van het testament van Reijnier van Boxmeer. Zie hiervoor het testament voor notaris Johan Verster de Balbian op 13-05-1772. In de marge staat vermeld dat de schuld op 10-10-1782 te 's-Hertogenbosch is voldaan. Dit is geregistreerd te Vught op 23-12-1782. Op 20-4-1781 registratie te 's-Hertogenbosch.

1782 De voornoemde opdrager in *alles ut supra - Huis en erve staande en gelegen binnen deze stad in de Vuchterstraat genaamd de Drie Sterren nevens huis en erve van Jasper Lambertus van Rosmalen ex uno, nevens dat van Joseph Negelie ex alio, strekkende voorts van de gemeene straat agterwaarts tot de rivier de Diese, den opdragers aangekomen ut supra transporta [up] Jacobus van Haaf meester goudsmid alhier, simul(?) ut supra uitgez. den grond gebuer cijns aan de Domainen van Brabant alhier van zes penningen en voorts ut supra. Testes ut infra. Datum den zesden november 1700 twee en tagtig.*

Jacobus van Haaff als man en voogd van Maria Schaseberg wonend te 's-Hertogenbosch verkoopt 21 okt. 1782 aan Piet Steenbakkers wonend te Deuteren een huis met land gelegen te Deuteren. Belenders zijn Arnoldus Schuurmans, de kinderen Markgraaff en Johannes de Weerdt. De transportant is dit onroerend goed in bezit gekomen door deling met (zwager) N.N. Faust voor een notaris te 's-Hertogenbosch d.d. 20 juli 1779.

1783-84 was Jacobus van Haaff *aenblijvend keurmeester*. Hij ondertekent mede de jaarrekening.

Johannes Hendricus Nieuwenhuysen is vanaf 8 nov. 1783 leerling van Jacobus. Hiervoor wordt wederom f 12.0.0 leergeld afgedragen aan het gilde. Deze Nieuwenhuijsen ging na het overlijden van Jacobus in de leer bij Confr. Raaben die na zijn overlijden samen met zijn weduwe de winkel van Jacobus continueert. Hij wordt *voorzettend keurmeester* op 16 februari 1784 evenals op 14 mei 1785. Bij zijn naam wordt in het gilde-archief vermeld *geboortig uyt de stad en graafschap Megen*.

Relatie met familiewapen?

Als meesterteken gebruikt hij zijn initialen met een kroon daarboven. Dit lijkt enig verband te houden met de door Rietstap gepubliceerde 3 kronen in het familiewapen en het meesterteken van de oudere Hendrik van Haaff. De familierelatie tussen deze twee zilversmeden is (tot nog toe) niet duidelijk.

Tussen 1779 en 1785 was Jacobus regelmatig aanwezig op vergaderingen van het gilde. Slechts één maal was hij te laat (op 21 juni 1781) hetgeen hem een boete van 6 stuivers opleverde. Tussen 1784-85 hield hij de rekening van het gilde bij.

1785 Op 16 febr. lezen we in een vergaderverslag van het gilde: *Door Confrater van Haaff tans voorzittende keurmeester* en op 14 mei. *Confr. van Haaff vertelt dat sig bij hem vervoegd hadde Hendrikus van Munster. Van Haaff heeft de silveren theepot aan de vergadering gepresenteerd.*

1785. Verkoop van 28 mei door *Jacobus van Haaf, Mr. Goud- en Silversmit alhier als in huwelijk hebbende Maria Schasebargh, huijsinge en erve staande binnen dese stad op de Weversplaats tegenover de Beursstraat van ouds genaamd den Groenen Ridder ex uno Mons. Hendrik van Oorschot en alio van den Dungen, strekkende voor de straat, achterwaarts tegen den stadswalle, des transportantes huijsvrouwe aangekomen bij deijling van den boedel van haare ouders op den twintigsten julij 1700 negen en seventig*

voor den notaris Johannes van ter Bolsius en getuygen gepasseert.

Was getekend, Jacobus van Haaff. Verkoop vindt plaats voor fl. 470,- plus fl. 37.2.3 aan lasten. Totaal fl. 507.2.3.

Weverplaats tegenover de Beursstraat.

Toen Jacobus en Maria hun huis aan de Weverstraat besloten te verkopen, konden zij nog niet bevroeden dat Jacobus er vijf maand later niet meer zou zijn. Dit huis *De Groene Ridder* was uit de nalatenschap van haar ouders gekomen. Zelf woonden ze in de St.Jorisstraat (F Nr.227) dat vóór augustus 1779 al in eigendom van Jacobus was.

Cornelis de Beer is vanaf 15 juni 1785 bij Jacobus in de leer geweest. Hij gaat na het overlijden van Jacobus over naar Confr. Raaben.

Jacobus van Haaff overlijdt te 's-Hertogenbosch op 17 nov. 1785 zeer waarschijnlijk tijdens de vergadering van het gilde die deze dag werd gehouden. Hij wordt de 21^e november begraven.

De tekst luidt: *Confrater Raaben neemt de vergadering over terwijl sijne mede confrater is komen te overlijden.* Maar misschien moeten we dit niet zo letterlijk nemen.

Wed. van Haaff vraagt of 't geoorloofd is het onderhanden sijnde gout met 't keurmerk van haar man naar de keurkamer te mogen brengen.

De 30e nov. 1785 *Ontvangst en uitgaven gedaan bij wijlen den overledene Confrater Jacobus van Haaff en Hendrikus Raaben afgaande.....*

De vergadering van het gilde besluit dat bij overlijden van een der keurmeesters *het goud met tekens in handen van de leden moeten worden gesteld en het teken er uit geslepen, achtereenvolgens het overige terug te geven.*

Een klein half jaar later op 29 maart 1786 wordt zwager Petrus Valkenhof, echtgenoot van zijn zuster Anna Maria (van Haaff) te 's Hertogenbosch begraven.

Raaben als zakelijk partner.

Al eerder zagen we dat zowel Jacobus als Maria kordaat handelen bij zowel voor- als tegenspoed. Na hun trouwen regelen ze direct al hun testament en nu Maria zes jaar na haar huwelijk met Jacobus er ineens alleen voor staat moet er toch ook gehandeld worden. Want ze hebben een juwelierswinkel (*affaire en fabrieq*) die gecontinueerd dient te worden.

Maria vindt een der gildebroeders t.w. Hendricus Raaben bereid om samen met haar een vierjarig contract af te sluiten om de zaak door te laten draaien. In de hieronder weergegeven akte van verdrag wordt in 8 punten geregeld waar beide partijen tot maart 1790 op kunnen rekenen en aan dienen te voldoen. Hierna kan het contract telkens met één jaar worden verlengd.

Henricus Ra(a)ben overleed op 3 december 1814 in Den Bosch en was een zoon van Rutgerus Antonius Raaben en Helena van Giersbergen. Deze Rutger Anton Raaben was zilversmid, hij woonde en werkte in een pand met de naam 't Groot Paradijs, gelegen aan de Schapenmarkt 1-3, hoek Minderbroedersstraat in Den Bosch.

Gelet op de naam is het duidelijk dat hij familie was van de goudsmid Rutger Anton Raab uit Kalkar/Boxmeer. Laatstgenoemde verbleef na 1711 ook enige jaren in Den Bosch bij zijn neef met dezelfde naam.

De ouders van deze Rutger Antoon waren Rabanus Raab(en) en Sophia Schöning(hs). Hij werd geboren in 1684 te Kalkar en overleed in 1727 te Boxmeer (leeftijd bij overlijden: 43 jaar oud). Hij was goudsmid te Kalkar, Den Bosch en Boxmeer.

Rutger Antoon was getrouwd was met Wilhelmina Maria Elizabeth Molmans (d.v. Johannes Molmans geb. 7-11-1688 te Boxmeer en +1760 te St. Anthonis) verbleef enige

tijd in Den Bosch voor hij naar Boxmeer kwam.

Vader Rabanus had meerdere broers en zussen, waaronder een Eberhard (geboren 1661), ook goudsmid en later meester zilversmid. Deze Eberhard staat bekend als de stamvader van de Bossche tak van de familie. Eberhard overleed rond 1730.

1786 11 juni (Akte van verdrag)

Den elfden juni 1700 zes en tagtigh compareerde voor mij Johan Versfelt notaris bij den Edele Mogende Rade en Souveraine Leenhove van Braband en Lande van Overmasen in 's Gravenhage, gecreëerd en geadmitteerd binnen deze hoofdstad 's Hertogenbosch residerende in praesentie van de naargenoemde getuigens,

Mejuffrouw Maria Schasebargh, weduwe van den Heere Jacobus van Haaff in leven meester goud- en zilversmit binnen deze stad, geassisteerd met mij notaris als haren momboir in dezen verkoren ter eenre en Monsieur Hendrikus Raaben ter andere zijde, wonende beijden alhier.

En verklaarde de comparante op haren, binnen deze stad exercerende goud- en zilversmit-winkel als Meester te hebben aangenomen, gelijk den comparant als Meester op voorn. haaren winkel geëngageerd te hebben, en zulks op onderlinge aangegane conditien en pointen van voorwaarden hierna volgende:

Voor eerst, dat den comparant ter andere zijde de voornoemde winkel zal bedienen en waarnemen, over het algemeen oft die zig zelfs aanging en specialijk dezelve in alles zonder enige uitzonderinge zal dirigeren met voorkennisse en overleg van de comparante ter eenre, zoo en als zij gesamentlijk ter nuttigste en voordeligste van voorzeijde affaire en fabrieg zullen nodig en oirbaar vinden.

Ten anderen dat voorn. engagement zal standgrijpen den tijd van vier opeenvolgende jaren, aanvang genomen hebbende met primo april 1786 en expirerende alsoo ultimo maart van den jaare 1790, terwijl het echter aan de comparante zal vrijstaan om wanneer het binnen die tijd onverhopelijk mogte gebeuren dat voors. affaire aanmerkelijk verminderde alsdan dit contract naar goedvinding te eijndigen, des in zodanige gevallen de comparant ter andere zijden daarvan een half jaar van tevoren mondelinge opsegginge doende.

Ten derden dat na verloop van voors. vier jaren en wedersijds, een half jaar voor de expiratie van dien, geen opzegginge gedaan zijnde, dit geconveniëerde zal voortduren van jaar tot jaar successivelijk sullende het echter, als dan over en weder vrijstaan om, met ieder ingetrede jaar te eijndigen, des indien gevallen den een den andere een half jaar voor de expiratie, mede waarschouwinge doende.

Ten vierden dat ter betere observatie en het doen floreeren van de voors. affaire en fabrieg, onder Gods zegen de comparant ter andere zijde altijd mede zal moeten werken en alles onder zijn oog zal moeten doen verrigten en bestieren, ten welken eijnde de gezellen en leerjongens actueel op den winkel zijnde, oft in het vervolg zullende komen onder de ordres van de comparant ter andere zijde, des meester zullen staan en hun volkomen bestieren zonder dat de comparante ter eenre omtrent het gouverneren van dezelve zig zal behoeven te melleren maar alleen aan het goeddenken van de comparant ter andere zijde overlaten, zo nogtans dat het aan hem comparant niet zal vrijstaan om gezellen of leergasten aan te nemen off die te laten vertrekken, dan met speciaal voorkennisse en volkomen genoeg van de comparante.

Ten vijfden dat zo het mogte gebeuren dat een van beijde de contractanten kwamen te overliden, des eerst stervendes bloedverwanten off erffgenamen uijt hoofden van dit contract niet aansprekelijk zullen wezen, maar gehouden worden dat deze overeenkomste met het sterfuur zal geeijndigt zijn.

Ten zesden dat wanneer de comparant ten andere zijde onverhopelijk door 's Heeren hand wierde besogt en mitsdien wegens ziekte als andersins meergemelde affaire niet in persoon konde waarnemen, het alsdan aan de comparante ter eenre zijde zal vrijstaan om 't zij ten lasten van de comparant ten anderen zijde een ander bekwaam perzoon te employeren tot het doen van voors. affaires of te wel dit contract doen eijndigen naar haar welgevallen.

Ten zevende dat de comparante ter eenre, ter contemplatie van het gund voors. aan den comparant ten anderen zijde zal voldoen en betalen zeven guldens, Hollandse cours, in ieder volle week, de zondagen, feest- en heilige dagen daar onder gerekend en dus drie honderd vier en zestig (fl. 364,-) guldens in het volle jaar te betalen met het eijnde van iedere week, off met de maand, dan wel met ieder vierendeel jaars, zoals het den comparant ter anderen zijde zal goedvinden.

En eijndelijk dat alle kwestien (schoon niet te vermoeden) die tussen hun comparanten zouden mogen ontstaan, zullen moeten worden gehouden buiten proces en alle form van rechtsplegingen, maar worden gesubmitteerd en verbleven aan arbiters, gelijk de comparanten bij deze alle zodanige differenten, nu voor als dan submitteren en overgeven aan de arbitrage en uijtspraake van twee onzijdige perzonen, aan beide zijden een te verkiezen en te fermineren binnen de tijd van agt dagen, naar de benoeming.

Gevende aan zodanige arbiters maght en autoriteit als hen naar rechten kan worden gegeven, ten eijnde in al sulke questien zodanig te decideren en denzelve uijt den weg te ruijmen als zij naar rechte, redenen en billikheid zullen oordelen en vinden te behoren met verdere maght aan voors. goede mannen of scheijdslieden om, in cas zij elkanderen niet konden verstaan een derde tot super-middelaar te mogen eligeren en met gelijke maght aanstellen.

Belovende beijde de comparanten zig naar die te doene uijtspraak zonder enige oppositie te zullen gedragen en daarom alreede renuntiërende van Reductie, Relieff oft Relievementen.

Tot voldoeninge en nakominge van al 't gund voorschreven staat, specialijk ook, in cas van decisie door arbiters in deze te doen, verklaren de comparanten te verbinden hunne respectieve perzonen en goederen, hebbende en verkrijgende, zig en derzelve stellende ten bedwang van alle Heeren Hoven en gerechten, te vreden zijnde en zig overgevende, om in de inhoudde en nakominge dezer, en des noods volgens de te doene uijtspraak van opgemelde scheidsmannen, bij Hun Ed. Welagtbare mijn Heeren de Schepenen dezer stad, vrijwillig te laten condemnieren te dien eijnde constituerende de twee jongste procureurs voor dezelve gerechte postulerende, de ene aan wien de uijtgemaaakte acte dezer en voorn. uijtspraak zal worden ter hand gesteld om de condemnatie ten kosten en lasten van de gebrekigen te verzoeken, en den andere om daarinne te consenteren. Alles mede met beloften van approbatie, ratificatie en indemniteit, onder verband als naar rechten.

Aldus gedaan en verleden binnen de hoofdstad 's Hertogenbosch op dato als boven ter presentie van den Heer Francis Herle en Thomas van Merevoort beijde als geloofwaardige getuijgen hiertoe versogt.

Was getekend: Wed. J. van Haaff, Hendrikus Raaben en getuigen.

1786 (de 28^e juli) Voor schepenen van 's-Hertogenbosch is verschenen Maria Schaseberg weduwe van Jacobus van Haaff, wonend te 's-Hertogenbosch. Zij verkoopt aan Dominicus Le Josne du Plouijet de volgende goederen: *1/4de deel van een perceel weiland genaamd den Neegenman in den Polder van den Ham te Cromvoirt.* (Zie polderboek No 22); *Een perceel land genaamd de Lange Rijskampen.* (Zie polderboek No 114 & 115) *2/3de deel van een perceel land in de 5 blokken van de Beemden in den Polder van den Ham te Cromvoirt.* Deze goederen zijn de verkoopster in bezit gekomen bij de deling van de goederen van haar ouders. Zie scheiding en deling gepasseerd voor notaris Johannes Verster de Balbian dd 20-07-1779. Op 10-4-1786 registratie te 's-Hertogenbosch.

1786, de 30e nov. *Ontvangen van de weduwe van wijlen Jacobus van Haaff het slot der voorgaande rekening (van het gilde) ter somma fl. 86.6.12.*

Obligaties.

Tussen 1786 en 1798 vinden we geen transporten of actes van de weduwe van Jacobus. Kennelijk verloopt de zakelijke verbintenis met Raaben naar wederzijdse tevredenheid en de zaken gaan goed zoals we kunnen zien.

Pas vanaf 1798 –de periode dat de Fransen het hier voor het zeggen krijgen- zet Maria heel veel contant geld om in obligaties. Hieruit genereert ze jaarlijkse renten die haar tot inkomen dienen. Hieronder zijn een serie van genoemde obligaties weergegeven.

Juffrouw van Haaff

(Het hieronder staand relaas heeft te maken met een helse strijd die haar zwager, Gerard van Haaff, pastoor te Megen, voert met de Drossaard van de Heerlijkheid Megen. Zie de biografie van deze pastoor.)

Kroniekschrijver Loeffen uit Megen bericht het volgende: *De 10e juni (1796) 's avonds om 6 uur, vergezeld van een Hollandse officier in Franse dienst is alhier in een Chaise met twee paarden van 's Hertogenbosch bij de pastoor (Gerardus van Haaff) aangekomen Juffrouw van Haaff (Mejuffrouw Maria Schasebargh) weduwe van wijlen Jacobus van Haaff de broer van pastoor Gerardus en zwagerin van pastoor.*

En zijn beide nauwelijks een kwartier later bij de Heer Drossard gekomen beginnende aenstonds de zaak van de Pastor op te haelen, waerop de Heer Drossard hun het gedrag van den pastoor wijd en breed heeft voorgehouden. Dan teffens gaven zij een brief over van La Cour, advocaat en secretaris griffier van de Opper Administratie, inhoudende een suppleek voor den pastor, om zig met den zelve te verenigen, luidende onder anderen dat hem werd verzocht al het zijne toe te brengen om een schikking tot stand te brengen met de pastoor, want deze was van zijn kant daertoe bereid. Wel merkende dat de pastoor wat te driftig voor eene partij ingenomen was. Zo wanneer men aan het voorgevallene voortaan niet meer wilde denken, hij zich dan voortaan ook in gene geschillen zou mèleren en La Cour twijfelde niet dat de Drossard vanuit het oogmerk van vrede en eendracht hieraan zou willen meewerken. Dat het van hem was afhangende dat hij alzo doende van een vijand een vriend zoude maken en dat daardoor zijn tegenpartij den doodslag toegebracht zou worden.

Een uurtje later is Juffrouw van Haaff, vergezeld van de haar chaperonnerende kapitein weer naar Den Bosch vertrokken nadat zij eerst nog de Heer Drossard bezocht om alsnog een poging tot verzoening te doen zeggende dat de pastor nu volkomen daertoe gedisponeerd was, waarop de Heer Drossard vroeg hoe de pastor het dan daarmede voor had. Waarop zij zeijde dat zo men eerst het arrest op zijne goederen wilde intrekken, de pastor dan wel zou declareren, zig voortaan altoos te zullen gedragen zo als 't behoort. waerop de Heer Drossard met verwondering seijde: zoude men zo veel aan de gemeente toegebrachte kosten, zo veel beledigingen in eer en reputatie enz. zo ligtvaardig kunnen afdoen, dan was men gelukkig in deze wereld.

Neen, dat begrijpt gij wel beter dat sulcx niet kan zijn, enz. Dan zeijde de juffrouw nog verders dat zo men tot een accoort wilde overgaan, den pastoor genoegzaam zoude bewijzen dat hij nooit met de zogenaemde Club zig bemoeid of daervoor gewerkt had, waarop de Heer Drossard zeijde: Neen, nu heb ik genoeg, laat ons er nu verder maar over stil zwijgen, enz. waarop zij dan eindelijk ziende dat zij het tog niet eens konden worden zeijden, dan zal men het aen't geval moeten overgeven. En wij ook, zeijde de Heer Drossard, waarop zij op deze manier uit elkaar gingen.

De Heer Drossaard heeft hun een brief tot antwoord meegegeven aen La Court inhoudende met weinig woorden dat hij hem bedankt voor zijn welmenende aanbieding, dat hij hem verzekerde met dezelve sentimenten van rust en vrede gelijk hij bezielde te zijn en zoude trachten altoos te blijven enz.

1798 *Op heden den vijfden januari 1798 compareerde voor mij Antoni Bolsius, notaris binnen 's Bosch residerende in bijwesen van de getuijgen nagenoemd.*

Simon Roelandts wonende binnen deze stad, dewelke bekende verkogt te hebben en

mitsdien wettelijk en erfelijk te transporteren en in vollen en vrijen eigendom over te geven aan Maria Schasebargh, wed. wijlen Jacobus van Haaff wonende binnen deze stad. eene obligatie ten laste van deze stad met een lopende interesse van dien staande ten name van den comparant groot in capitaal een honderd en zeventig Caroli guldens lopende de interesse van vijf ten hondert in't jaar, uijtgegeven den 30e januari 1798 door de Municipaliteit dezer stad voor in Requisitie geleverde goederen.

Verder verklaert de comparant van het capitaal als de interesse voldaan en betaald te zijn. Obligatie mede ondertekend door de getuigen Hendrik Thorn en Antonius Krijn.

Op heden den vijfdien junij 1700 aght en negentigh compareerde voor mij Antoni Bolsius, notaris binnen 's Bosch residerende in bijwesen van de getuigen nagenoemd.

Hartog Simon wonende binnen deze stad dewelke bekende verkogt te hebben en mitsdien wettelijk en erfelijk te transporteren en in vollen vrijen eigendom over te geven aan en ten behoeve van Maria Schasebargh, wed. van wijlen Jacobus van Haaff wonende mede alhier,

Een obligatie ten lasten van Holland en West Vriesland ten comptoire Amsterdam, groot in capitaal een duizend gulden, staande ten name van Lieve van Loon, in dato 1 april 1762 zijnde gesplitst uijt een obligatie van zes duizend gulden capitaal van dato 1e april 1672.

En welke obligatie comparant is aangekomen bij koop en transport tegen Willem van Nijvenheim wonende te Oorschoot blijkens akte daarvan zijnde (20 april 1798) binnen deze stad door notaris Jan de Bergh en getuigen behoorlijk gepasseert en verleden.

Verder verklaard de comparant van de koopspenningen voldaan te zijn. Obligatie wordt mede ondertekend door de getuigen Leonardus Donkers en Nicolaas Guyens.

Op heden den veertienden julij 1798 compareerde voor mij Antoni Bolsius openbaar notaris binnen 's Hertogenbosch residerende, in bijwesen van de getuigen nagenoemd.

De Heer Galenus Hopman, apothecar wonende binnen deze stad, dewelke bekende verkogt te hebben en mitsdien wettelijk en erfelijk te transporteren en in vollen vrijen eigendom over te geven aan Mejuffrouw Maria Schasebargh wed. wijlen Jacobus van Haaff, mede woonende alhier.

Eene obligatie ten laste van deze stad, met de lopende interesse van dien, a vijf ten hondert in't jaar, staande ten name van transportant, groot in capitaal een honderd en vijftig Carolus Guldens, uijtgegeven den vijfdien februarij dezses jaars 1700 acht en negentigh door de Municipaliteit dezer stad voor in Requisitie geleverde goederen.

Verder verklaarde de comparant van de koopspenningen zoo voor het capitaal als interessen voldaan en betaald te zijn, en de getransporteerde deswegens bij deze te quiteren belovende gemelde obligatie voor alle namaning op- en aanspraak te zullen vrijen en guarandeeren en de getransporteerde het effect dezses ten allen tijde te zullen doen en laten genieten, ende dat alles onder verpand van zijn persoon en goederen, dezelve daar voor stellende ten bedwang als na Rechten.

Aldus gedaan binnen 's Hertogenbosch op dato als boven ter presentie van Franciscus Wenmakers en Christoffel Markgraaff als getuigen hiertoe verzogt.

Maria Schasebargh vraagt op 22 okt. 1798 aan de regenten van de godshuizen in Den Bosch een beurs van f 50.0.0 aan voor Bernardus Hendrikus Valkenhoff die alhier de Latijnse school heeft geobtaineerd. De jongeling is vaderloos. Betekend op 2 nov. 1798.

Op heden den aghtienden sept. 1798 compareerde voor mij Antoni Bolsius, notaris binnen 's Bosch residerende in bijwesen van de getuigen nagenoemd: Simon Hertog, en dezelfs zoon Hertog Simon, wonende binnen deze stad, dewelke bekende ontfangen te hebben uijt handen van Mejuffrouw Maria Schasebargh, wed. wijlen Jacobus van Haaff mede wonende alhier, eene somme van zes hondert guldens en zulks voor eene jaarlijkse lijfrente van tien gulden pro cento, makende tezamen eene somme van sestig guldens jaarlijks ten behoeve en lijve van voorn. Juffrouw welke somme van sestig

guldens de comparanten beloven ieder in solidum en een vooral, aan voorn. Juffrouw jaarlijks haar leven lang gedurende te zullen betalen en waarvan eerstmaal de betaling zal moeten geschieden den aghtienden september des aanstaanden jaars van 1700 en negen en negentig en vervolgens van jaar tot jaar daarin blijven continueren tot den dag van het overlijden van voorn. Juffrouw en langer niet als wanneer de voorn. hoofdsomme van ses hondert guldens zonder de minste restitutie ten profijte van hare comparante off hunne erfgename zal komen te vervallen, zullende bij vooroverlijden van hun comparanten hunne erfgenamen in de betaling van deze lijfrente mede moeten blijven continueren.

Verder beloven de comparanten dat ingeval zij enige van hunne vaste goederen zouden willen verkopen, alsdan door voorn. Juffrouw daartoe versogt wordende een onroerend en genoegzaam pand gerechtelijk tot securiteit van voors. lijfrente te zullen verbinden.

Tot nakomen van hetgeen voors. staat verbinden de comparanten hunne personen en goederen, hebbende en verkrijgende, dezelve onderwerpende aan de judicature van den gerechte dezer stad te vreden zijnde hun zelve in den inhoud de zes voorgemelde gerechte vrijwillig te doen en laten condemneren, constitueerende mitsdien onwederroepelijk de twee eerste en alle andere procureurs voor opgemelde gerechte postulerende enen van die amten hunnen kosten en lasten de willige condemnatie te verzoeken en den anderen omme daarin te consenteren.

Aldus gedaan binnen 's Bosch op dato als boven en in presentie van de getuijgen Godefridus Steenbergen en Franciscus Wenmakers.

1799 De 6e februari Maria Schasebargh wonende alhier, weduwe en testamentaire erfgename van wijlen haren man Jacobus van Haaff ingevolge mutuele testamentaire dispositie den elfden julij 1780 voor notaris Versfelt alhier gepasseerd ter secretarije alhier geregistreerd.

Huis en erve staande en gelegen binnen deze stad in de Vugterstraat genaamd De drie Sterren neven het hujs en erve van Jasper Lambertus van Roosmalen aan d' ene seijde nevens dat van Joseph Neglie aan d'andere zijde strekkende voor aan de gemeene straat agterwaards tot aan de rivier de Dieze.

Wijlen haren man aangekomen bij koop en opdracht tegens Jacobus Scheffers dato 6 nov. 1782 latuis pates. Transportante Elisabeth Mosmans mede wonende binnen deze stad. Datum den zesden februari 1799.

Was getekent Wed. J. van Haaff geb. Schasebargh. (In de kantlijn is vermeld dat de koop f 4000,- opleverde waarvan f 100,- betaald zijn voor de 40e penning.

1800 Op heden den aghtienden dec. 1800 compareerde voor mij Antoni Bolsius, notaris binnen 's Bosch resieerende in bijwesen van de getuijgen.

De Heer Hartog Simon wonende binnen deze stad welke bekende verkogt te hebben en mitsdien bij deze te cederen, transporter en in vollen en vrijen eigendom op te dragen aan en ten behoeve van Mejuffrouw Maria Schasebargh, wed. van wijlen Jacobus van Haaff mede wonende alhier de nagemelde obligatien.

Eerstelijk een obligatie ten laste van de voorm. generaliteit der Ver. Nederlanden groot in capitaal een duizend gulden, staande ten name van Willem van Someren, rente drie procent dato 1 jan. 1753 en geagreëerd den 26e febr. daaraan volgende.

De comparant aangekomen bij koop en opdracht tegen de Heer Hendrik Maria van Asch van Wijck ingevolge acte de dato 11 dec. 1800 voor den notaris Nicolaas Wilhelmus Buddingh en getuijgen te Utrecht gepasseert en verleden.

Ten tweede tien stuks obligatien alle ten laste van de generaliteit, ieder groot in capitaal twee hondert guldens, zijnde kleine prijzen gesproten uijt de loterije van de wederhelft van zes millioenen guldens staande allen ten name van Peter Anna Valckenier, wed. Philips van Ghuessen, alle in dato 1 jan. 1713 en geagreëerd den 10e nov. 1713.

Den comparant aangekomen bij koop en opdracht tegen de Heer Petrus Jacobus de Jolle, blijkens acte van dat den 11 september 1800 voor notaris Gerrit Buijskens en getuijgen te Amsterdam gepasseerd en verleden.

Ten derde een obligatie ten lasten van de Verenigde Nederlanden ter comptoire van de generaliteit in 's Gravenhage groot in capitaal 400 guldens staande ten name van Isaac Pool, gedateert den agtste augustus 1712, geagreëerd den eersten julij 1713, den comparant aangekomen bij koop en opdracht tegen de Heer Cornelis Stuurman Meijnaard, blijkens acta van dato elf september 1800 voor notaris Gerrit Buijskens en getuijgen voor Amsterdam gepasseert en verleden.

Ten vierden twee obligaties van de kleine prijzen uijt de loterije van de wederhelft van zes millioenen guldens geangmenteert met nog drie millioenen guldens ende zulks ter somme van zes millioen guldens ten laste van de generaliteit en comptoire 's Gravenhage, staande ten name van Felix Dionis ieder groot en capitaal van twee hondert guldens gedateert 1 januari 1713 en geagreëert den tiende november 1713.

Item eene obligatie zulks ter somme van zes millioenen guldens staande ten name van Cornelia Koot, wed. van Salm groot een capitaal twee hondert guldens in dato een januari 1713, geagreëerd den tiende november 1713.

Item een obligatie zulks ter somme van zes millioenen guldens staande ten name van Andries Schraemaker groot twee hondert guldens, gedateert aght augustus 1700 en twaalf en geagreëerd den eerste julij 1700 en dertien.

Item een obligatie gedateert aght augustus 1700 en twaalf en geagreëerd een julij 1700 en dertien, groot een capitaal van zeshondert guldens staande ten namen van Fredericus Ruijsch.

Twee staande ten name van Gerrit Alewijnse Koning groot in capitaal de eerste vier hondert en de tweede twee hondert guldens de comparant aangekomen bij koop en opdracht tegen de Heer Wouter Zeelt blijkens acte de dato twaalf september 1800 voor notaris Gerrit Buijskens te Amsterdam gepasseert en verleden.

Bekennende hij comparant van de koopspenningen van alle de voornoemde obligatien zoo wegens derzelve capitaal las de daarop te goed zijnde interessen door de Juffr. koperse voldaan en betaalt te zijn en dezelve mitsdien bij deze te quitteeren.

Aldus gedaan binnen 's Hertogenbosch op dato als boven ter presentie van Johannes Hyacinthus van den Braak en Stephanus Rijs als getuijgen hiertoe verzogt.

1802 Op 1 januari Compareerde voor mij Antoni Bolsius openbaar notaris binnen 's Bosch resideerende in presentie van de nagenoemde getuijgen Mejuffrouw Maria Schasebarg, wed. van wijlen de Heer Jacobus van Haaff, wonende binnen deze stad, dewelke verklaarde bij deze te cederen, transporter en over te geven aan en ten behoeve van Bernardus Hendrikus Valkenhoff thans wonende in Leyden, twee obligaties ten lasten van Holland en Westvriesland ten comptoire Generaal in 's Gravenhage staande ten name van Jan Jacob van Herzeele, ieder groot een duizend guldens, beide gedateerd den vijfde juni 1700 twee en vijftig geaggr. den vijf en twintigste september 1700 drie en vijftig de comp. aangekomen bij koop en transport tegen Vrouwe A.M. van Veldhuyzen, bevorens wed. van Mr. Cornelis Jacob van Outhoorn en destijds huisvrouw van Mr. Daniel Cornelis de Leeuw wegens transportbrief van dato den 23 augustus 1700 agt en negentig voor de notaris Pieter Thomas van Son en getuijgen in 's Hage behoorlijk gepasseerd en verleden.

Belovende de Juffrouwe comparante dit altijd voor goed, vast, stedig en waarde te zullen houden, onder deze conditie nogthans, dat de Juffr. comp. aan zich reserveert en behoud de jaarlijkse interesse der voormelde twee obligatien, haar levenlang gedurende en het dus te verstaan zij dat de getransporteerde er geen interessen of vruchten van zal genieten dan na overlijden van de Juffr. comparante. Aldus gedaan binnen 's Bosch op dato als boven ter presentie van Johannes Hyacinthus van den Braak en Stephanus Rijs als getuijgen hiertoe aangezocht.

Ondertekend door Wed. J. van Haaff geb. Schasebargh.

Een kapitaal aan obligaties.

Hieronder is een overzicht weergegeven van de obligaties die Maria verwerft tussen jan.

1798 en december 1800. Van een aantal is niet duidelijk hoeveel rente per jaar deze waardepapieren opbrengen, maar alles bij elkaar zal het een aardige inkomstenbron zijn geweest uit het "belegde vermogen" van f 5320,-

Datum	Obligatie	komende van	rente	
05-01-1798	Obligatie van f 170,-	Simon Roelandts	f 8.3.15	5%
05-06-1798	Obligatie van f 1000,-	Lieve van Loon	??	
14-07-1798	Obligatie van f 150,-	Galenus Hopman	f 7.2.10	5%
18-09-1798	Obligatie van f 600,-	lijfrente	f 60. 0. 0	10%
18-12-1800	Obligatie van f 1000,-	Willem van Someren	f 30. 0. 0	3%
18-12-1800	10 obligaties f 200,-	Peter Anna Valckenier	??	
18-12-1800	Obligatie van f 400,-	Isaac Pool	??	
18-12-1800	2 obligaties f 200,-	Felix Dionis	??	
18-12-1800	Obligatie van f 200,-	Cornelia Koot	??	
18-12-1800	Obligatie van f 200,-	Andries Schraemaker	??	
18-12-1800	Obligatie van f 600,-	Fredericus Ruijsch	??	
18-12-1800	Obligatie van f 400,-	Gerrit Alewijnse Koning	??	
18-12-1800	Obligatie van f 200,-	Gerrit Alewijnse Koning	??	

Erg lang heeft Maria niet kunnen rentenieren, want op dinsdag 11 december 1804 overlijdt zij op 63 jarige leeftijd te Den Bosch. Zij wordt begraven in de St. Jan op zaterdag 15 december 1804.

Marcus Carolus Molhuysen, wonende alhier, gemagtigd bij procuratie de 14e juli 1800 en een voor den notaris Hendrik Jan van der Pavort alhier gepasseert (deze procuratie opgezocht, maar geeft echter geen bijzonderheden!) ter secretarije dezer stad geregistreerd van Jacobus Anton Tellegen, als in huwelijk hebbende Anna Margaretha Elisabeth Faust, mede erffgename van Anna Maria Schasebergh, weduwe van Sr. van Haaff, overleden alhier en begraven den 15e dec. 1804 praest juram op een lijst ut supra den 20e apr. 1805 coram scabinis (voor de schepenen) Kipping en van der Horst.

Voor mij Gerardus van der Heijden, openbaar notaris en residerende te Herpen, ... enz. was tegenwoordig den Eerw. Heer Gerardus van Haeff Roomsch Catholijk priester en Pastor te Megen, kanton Ravestein voornoemd, zo uit eigen hoofde als zich mede fort en sterk makende voor zijnen broeder en zuster Michiel en Anna Maria van Haaff, denwelke verklaarde onder vrijwaring van alle commernissen bij deze tegenwoordige acte af te staan en over te dragen aan de Pastorij van Megen om daardoor in vrijen eigendom bezeten te worden een obligatie groot een honderd en vijftig guldens staande ten name Galenus Hopman en ten lasten der stad 's Hertogenbosch, Hoofdplaats der Provincie Noord-Brabant, gesproken uit de negotiatie van eersten mrt. 1797, verschenen jaarlijks ultimo december en rentende vijf procent jaarlijks.

Zijnde de transportanten van voormelde obligatie eigenaars geworden door erffenis van Mejuffrouw Maria Schasebach, weduwe Jacobus van Haaff, die dezelve is aangekomen van voormelde Galenus Hopman, blijkens transport daarvan op den 14e junij 1798 voor de notaris Bolsius te 's Hertogenbosch gepasseerd.

Tot executie dezès verkiest den transportant domicilicum ten zijne voormelde woonhuize. Gedaan en gepasseert te Megen ten woonhuize van de transportant op heden den 29e januari 1818.

1819 (16 mrt.) Vermelding uit testament van pastoor Gerardus van Haaff:

... Ten negende verklaar ik, dat een merkelyk gedeelte van de mobilaire goederen bij mij berustende en gebruikt wordende, zijn aangeërd met de nalatenschap van wijlen Mejuffrouw Schazenberg, weduwe mijns broeder zaliger Jacobus van Haaff, in leven Mr. Goudsmid gewoond hebbende en overleden zijnde te 's Hertogenbosch, waarom ik hier

moet reflecteren, dat, dewijl deze mobiele goederen als mede de Nationale effecten uit dezelfde nalatenschap, altoos in gemeenschap gebleven en nimmer tot mijn particulier eigendom overgegaan zijn, in dat opzigt van de belasting op 't regt van successie, wel moge bevrijd wezen.

Ten tienden blijven dus de voornoemde mobiele goederen die wij gezamenlijk uit de boedel van wed. J. van Haaff hebben aangeërfd, na mijne dood te verdelen in twee egale portien tusschen mijne zuster Anna Maria van Haaff en de respectieve familie van mijn broer zaliger Michiel van Haaff Mr. Timmerman, gewoond hebbende te Amsterdam en aan de Kaap de Goede Hoop overleden.

Ten elfden maak ik aan mijne nicht Elisabeth Valkenhoff, huisvrouw van Adam Hommelaars, wonende te Ravenstein de verdere mobiele goederen die mij alleen prevatief in eigendom toebehoren, verzoekende en verlangende, dat zij Elisabeth Valkenhoff, haar halven zusters Maria Catharina Cönen, Maria Anna Cönen en Anna Maria Cönen op de eene of andere wijze zal gelieven te beneficeren.

Ten twaalfden maak ik aan mijn neef den Heer Bernardus Valkenhoff, medicine doctor te Hilversum, het huis cum annexis, aangekocht van Juffrouw van Stam weduwe Biedijks wonende te Boxmeer, zijnde dit huis staande aan de Ravensteinsepoort en thans geoccupeerd door eene Brigade Marechaussée: zullende de Heer Valkenhoff gehouden en verplicht zijn hiervoor drie acceptatien ten mijnen lasten lopende te betalen, op den vervaltijd te voldoen: namentlijk twee, ieder van honderd guldens en de derde van honderdvijftig guldens, zoals dezelve op mijn manuaal der active en passive schulden zijn aangetekend op folio's honderd veertig, honderd drie en veertig en honderd zes en veertig.

Wat gebeurt er met de nalatenschap van Maria Schasebarch.

We zien hier dus dat pastoor Gerardus in zijn testament (16-3-1819) refereert aan de nalatenschap van Maria Schasebarch. Dat een *merkelijk gedeelte van haar mobiele goederen bij hem zijn* waarna hij ze in zijn testament doorgeeft aan de familie van Maria en Jacobus (de Valkenhoff's, Kuenen's en van Haaff's).

Bij overlijden van de wed. Maria Schasebarch (11-12-1804) zou een inventaris gemaakt moeten zijn die een overzicht geeft van haar bezittingen bij haar overlijden, maar die nog niet boven water is gekomen. Uit eerdere informatie valt op te maken dat die erfenis aanzienlijk moet zijn geweest.

Nu is het zo dat vrouwen alleen geen rechtshandelingen konden plegen. Daartoe dienden ze bijgestaan te worden door een manspersoon. Wellicht heeft de pastoor hier rond 1804 een rol vervuld? Of wellicht dr. Henricus Bernardus Valkenhoff?

Deze laatste is van 1847-1850 eigenaar van de buitenplaats Brugzicht te Vreeland. Ook wel genoemd Beekzicht, het derde Bloemhoff of Lommeroord. Het huis werd in 1722 gebouwd. Valkenhoff was gehuwd met Josephina van Heilmann van Stoutenburg.

In het verlengde van hetgeen hierboven is genoteerd over het leven van Jacobus en Maria moet er nog een zoektocht gehouden worden naar de finale afronding van haar nalatenschap. Pastoor Gerardus was nog en leven en met hem een aantal (aangetrouwde) neven en nichten uit de familie van Haaff en Valkenhoff.

We moeten gaan zoeken naar een door Maria opgemaakt testament tussen 17-11-1785 en 11-12-1804, of een finale afhandeling van haar bezittingen (wellicht door pastoor Gerardus) van na deze laatste datum.